



KARPPI – rysaren med internationell succé

En fallstudie om nyckelfaktorerna som fick Karppi och finsk
Nordic noir på världskartan

Linda Karolina Emilia Lindstedt

Examensarbete

Mediekultur

2020

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Mediekultur, Producentenskap
Identifikationsnummer:	
Författare:	Linda Karolina Emilia Lindstedt
Arbetets namn:	Karppi – rysaren med internationell succé. En fallstudie om nyckelfaktorerna som fick Karppi och finsk Nordic noir på världskartan.
Handledare (Arcada):	Nanna Engebretsen
Uppdragsgivare:	
Sammandrag:	
<p>I dag produceras ett oändligt hav av olika tv-serier som kan hittas på streamingtjänster, nätet och på klassiska tv-skärmar. Den finska tv-branschen producerar och publicerar flera olika serier, men alla lyckas inte nå internationell framgång eller ta plats på internationella streamingtjänster som t.ex. Netflix. Som en blivande producent i finska film- och tv-branschen vill jag göra en fallstudie som svara på frågan om de faktorer som ledde till att den finska kriminalserien Karppi uppnådde internationell framgång och lyckades underteckna ett avtal med Netflix. Jag kommer att använda mig av kvalitativ metod och utföra en semistrukturerad intervju med tv-seriens producent Riina Hyytiä. Jag har också konsulterat seriens manusförfattare och regissör Risto "Rike" Jokela. Dessutom använder jag mig av flera olika litterära källor som böcker och olika artiklar. Denna fallstudie handlar om tv-serien Karppi, men dessutom definierar jag Nordic noir, och kriminalgenren inom film och tv generellt. Jag kommer inte att undersöka kriminalgenren inom litteratur. Forskningens syfte är att belysa de viktigaste faktorerna som ledde till Karppis framgång, dra lärdom av erfarenheterna och tillämpa dessa i andra projekt som producent. Jag vill få fram vad Karppi gjorde annorlunda för att andra producenter i tv-branschen också kan dra nytta av mina forskningsresultat, och därmed bidra till mer synlighet och framgång för finska kriminalserier på den internationella marknaden.</p>	
Nyckelord:	tv-serie, kriminalserier, Nordic noir, Karppi
Sidantal:	34
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Media culture, film and television production
Identification number:	
Author:	Linda Karolina Emilia Lindstedt
Title:	Karppi – rysaren med internationell succé. En fallstudie om nyckelfaktorerna som fick Karppi och finsk Nordic noir på världskartan.
Supervisor (Arcada):	Nanna Engebretsen
Commissioned by:	
Abstract:	
<p>Today, there is an endless flow of different tv-series that you easily can find on streaming services, on the internet and on traditional TV screens. The Finnish TV industry produces and publishes many different tv-series on a regular basis, but they rarely break through on the international market or become available on streaming platforms such as Netflix. As a future producer, I want to research how the Finnish crime series “Karppi” managed to break through internationally, and finally ended up on Netflix. In this case study my attempt is to find the keys to Karppis success, as well as the factors that led to Karppi breaking through internationally. I will be using a qualitative method, conducting a semi-structured interview with the producer of the series, Riina Hyytiä. Then, I also consult the scriptwriter and director Risto ”Rike” Jokela. In addition, I use multiple literary sources such as books and articles. This case study about the TV series Karppi also looks at Nordic noir as a genre, including the crime genre on TV and film in general. I will not define the crime genre within literature. The main goal of the research is to find the keys to Karppi’s success, and to learn from these experiences in order to apply lessons learned into my future work as a producer. I want to find out what Karppi did differently, so that also other producers in the Finnish film- and tv-industry can find my results helpful, and thereby contribute to the visibility and success of Finnish criminal TV series on the international market.</p>	
Keywords:	tv-series, crime series, Nordic noir, Deadwind
Number of pages:	34
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Medianomi, elokuva- ja tv-tuotanto
Tunnistenumero:	
Tekijä:	Linda Karolina Emilia Lindstedt
Työn nimi:	Karppi – en rysare med internationell succé. En fallstudie om nyckelfaktorerna som fick Karppi och finsk Nordic noir på världskartan.
Työn ohjaaja (Arcada):	Nanna Engebretsen
Toimeksiantaja:	
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Nykyään tuotetaan loputon määrä erilaisia tv-sarjoja, joita näemme eri suoratoistopalveluissa, netissä sekä perinteisissä tv-ruudussa. Suomen televisio-ala sekä tuottaa että julkaisee säännöllisesti uusia tv-sarjoja, mutta valitettavan usein ne eivät saavuta kansainvälistä menestystä tai päädy kansainvälisiin suoratoistopalveluihin, kuten esimerkiksi Netflixiin. Tulevana elokuva- ja tv-alan tuottajana, haluan tehdä tapaustutkimuksen, jossa selvitän, mitkä olivat tärkeimmät tekijät, jotka johtivat suomalaisen rikossarjan Karpin kansainväliseen menestykseen ja miten Karppi onnistui solmimaan sopimuksen Netflixin kanssa. Tulen käyttämään laadullista menetelmää ja suoritan osittain jäsennellyn haastattelun sarjan tuottajan, Riina Hyytiän kanssa. Konsultoin myös käsikirjottaja ja ohjaaja Risto ”Rike” Jokelaa. Tämän lisäksi hyödynnän useita kirjallisia lähteitä, kuten kirjoja ja artikkeleita. Tämä tapaustutkimus käsittelee tv-sarja Karppia, mutta määrittelen myös genren Nordic noir, sekä rikosgenren yleensä. En kuitenkaan käsittele kirjallisuuden rikosgenreä. Tutkimukseni tavoitteena on löytää avaimet Karpin menestykseen, ottaa opeista mallia ja hyödyntää niitä muissakin projekteissa tuottajana. Haluan nostaa esiin mitä Karppi teki toisin, jotta muut alan tuottajat voivat hyötyä tuloksista, ja siten olla osallisina lisäämässä suomalaisten rikossarjojen näkyvyyttä ja menestystä kansainvälisillä markkinoilla.</p>	
Avainsanat:	Tv-sarjat, rikossarjat, Nordic noir, Karppi
Sivumäärä:	34
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	6
2	BAKGRUND	7
2.1	Handling	8
3	MÅLSÄTTNING OCH SYFTE	9
3.1	Forskningsfrågor	9
3.2	Avgränsning	10
4	TEORI	10
4.1	Vad är en genre?	10
4.2	Kriminalgenrens historia.....	11
4.3	Nordic noir	12
4.4	Retoriska begrepp	14
5	METOD	15
6	INTERVJU MED PRODUCENT	18
7	INTERVJU MED REGISSÖR OCH MANUSFÖRFATTARE	21
8	ANALYS AV INTERVJU	22
9	SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	24
10	KÄLLOR	26

1 INLEDNING

Dagens digitaliserade mediasamhälle erbjuder olika streamingtjänster med ett enormt urval av filmer, tv-serier och andra program direkt till din dator, smarttelefon och tv-skärm. Istället för att se ett avsnitt per vecka kan man i dag se igenom alla avsnitt av en serie på en gång om man så vill. Detta har naturligtvis lett till att förfrågan för nya serier och nya säsonger har ökat explosionsartat och därför har företag för streamingtjänster även börjat producera egna filmer och serier, så kallade originalserier.

Nordiska länder har producerat flera framgångsrika kriminalserier under de senaste årtionden som till exempel svenska Beck (producerat av Filmlance) och Fallet (SVT och FLX), svensk-danska Bron/Broen (SVT, DR), samt norska Mammon (NRK). Dessa fiktiva kriminalserier tillhör genren som allmänt kallas Nordic noir, och ofta utspelar sig i Skandinavien och/eller Norden. (IMDb,2020). Den prisbelönta dansk-tyska (DR, ZDF) kriminalserien Forbrydelsen (2007–2012) med höga tittarsiffror blev till exempel mycket populär utomlands, först i England och sedan i resten av Europa (ZDF,2011).

I detta examensarbete kommer jag att undersöka hur finska kriminalserien Karppi, som i kontrast till andra kriminalserier i samma genre i Finland, slagit igenom på den internationella tv-marknaden. Då skandinaviska produktionsbolag i Sverige, Norge och Danmark har lyckats producera flera framgångsrika serier och filmer, vill jag ta reda på vilka faktorer som bidrog till att just TV-serien Karppi blev framgångsrik utanför Finlands gränser.

Under åren 2012–2020 har det producerats flera nya finska kriminalserier, förutom Karppi, som till exempel Roba (Filmiteollisuus Fine, Yellow Film & TV), Aallonmurtaja (Warner Bros. International Television Production Finland Oy) och Hotel Swan Helsinki (Yellow Film & TV). (IMDb,2020). I jämförelse med de skandinaviska länderna, verkar det som om finska tv-branschen har hakat på denna trend lite senare än de andra nordiska länderna.

Jag vill alltså undersöka varför finska serien Karppi lyckades nå den internationella publiken även om det inte var så sannolikt. I mitt examensarbete hoppas jag få fram vilka konkreta faktorer som ledde till att Karppi fick framgång på internationellt plan. Ämnet

är väldigt relevant för mig personligen eftersom jag siktar på en karriär inom detta område.

2 BAKGRUND

Karppi (eng. Deadwind) är en finsk kriminalserie producerad av Riina Hyytiä och Pauliina Ståhlberg från produktionsbolaget Dionysos Films och Matti Kajander från Yle. I och med Karppi samarbetade Dionysos också med franska marknadsförings- och distributionsbolaget APC (About Premium Content Studios) och tyska produktionsbolaget H&V Production. Båda bolagen var nya samarbetspartners för Dionysos Films; man upptäckte H&V Production under en exportresa som var organiserad av producentförbundet och kontakter med APC knöts via den tyska samproducenten. Båda bolagen var också medfinansiärer i serien. (Intervju med Riina Hyytiä)

Seriens regissör heter Risto ”Rike” Jokela och han är också en av manusförfattarna. De andra manusförfattarna är Harri Virtanen, Kirsi Porkka och Jari Olavi Rantala. Serien hade sin premiär i mars 2018 på Yle TV2, och andra säsongen hade premiär i april 2020. Första säsongen innehåller 12 avsnitt och andra säsongen 20 avsnitt. Avsnitten är mellan 43 och 48 minuter långa. Den tredje säsongen, som inte ännu har sänts, hade inspelningar under sommaren 2020. (Yle.fi, 2018) (Yle.fi, 2020)

Skådespelare	Roll
Pihla Viitala	Sofia Karppi
Lauri Tilkkanen	Sakari Nurmi
Mimosa Willamo	Henna Honkasuo
Noa Tola	Emila Karppi

Tabell 1. Huvudpersonerna i serien Karppi

Den 23.8.2018 hade Karppi sin internationella premiär då serien började visas på Netflix i över 200 olika länder. Enligt seriens producent, Riina Hyytiä, var Karppi den första finska serien som fick ett så här stort och omfattande avtal med Netflix. Finska serierna

Sorjonen och Nymfit (båda producerade av Fisher King) har också gjort avtal med Netflix men de visades inte i lika många länder som Karppi. (Yle,2018)

2.1 Handling

Serien handlar om Sofia Karppi (Pihla Viitala), en 30-årig finsk detektiv och polis som nyss blivit en änka i Tyskland. Hennes man har dött i en trafikolycka efter ett gräl mellan dem två, och hon blir ensam med deras gemensamma barn och mannens barn från ett tidigare förhållande.

I seriens första säsong flyttar Karppi tillbaka till Finland med sina barn och återvänder till sitt gamla jobb på Helsingfors polisinspektion. Karppi börjar undersöka ett nytt fall med sin nya kollega Sakari Nurmi (Lauri Tilkanen) och tillsammans försöker de lösa Anna Bergdahls (Pamela Tola) mordfall. Anna Bergdahls lik hittas vid ett strandområde där byggföretag ”Tempo” planerar att bygga hus som drivs av vindkraft. Hela första säsongen utspelar sig kring detta fall och genom avsnitten verkar de olika karaktärerna växelvis skyldiga eller suspekta, men spänningen försvinner inte eftersom fallet inte går att lösa så lätt. (Ruohonen, V., 2018)

Andra säsongen börjar med ett nytt mysterium då två lik hittas, ett i Helsingfors och det andra i Tallinn. Karppi och kollegan Nurmi börjar undersöka fallen och det verkar först som om detta skulle vara drogrelaterat tills ett nytt lika brutalt mord äger rum. Det verkar finnas en hämndlysten fiende någonstans som handlar på sitt egna brutala sätt. (Ruohonen, V., 2018)

Serien Karppi har en typisk noir-stil med viktiga karaktärer som har traumatiska upplevelser i bagaget, där action och det regionala stuket är viktigare än den logiskt framåtdrivande handlingen. Från att upptäcka brottet framskrider handlingen visserligen mot lösandet av mysteriet, men Karppi innehåller också sidoepisoder som inte för handlingen vidare.

I motsats till många svenska noir-serier där de värsta fienderna ofta kommer från Östeuropa (till exempel Ryssland och de Baltiska länderna), representerar en tysk

energikoncern fienden i Karppis första säsong. Men samma säsong har också inspirerats av den svensk-danska Bron/Broen (2011–2017) med det i marken nergrävda liket, de nattliga scenerna och staden sett från fågelperspektiv (Ruohonen, V., 2018)

3 MÅLSÄTTNING OCH SYFTE

Mitt mål med detta examensarbete är att hitta ”nycklarna till Karppis framgång” så att den finska tv-branschen kan dra nytta av mina forskningsresultat och i framtiden producera flera framgångsrika finländska tv-serier som förtjänar synlighet på den internationella tv-marknaden.

Jag kommer också att undersöka vad som var orsaken till att Netflix blev intresserad av just Karppi och inte någon annan finsk serie i liknande stil. Intervjun kommer att belysa dessa frågor och ge en bra förklaring på hur Karppi skiljer sig från de flera andra finska kriminalserierna som producerats under samma tidsperiod.

Detta examensarbete kommer också att ge en fördjupad kunskap och förståelse för denna specifika genre för både studenter och professionella inom film och tv-branschen. Den kan till och med hjälpa till att kartlägga vilken genre som möjligtvis kunde vara lönsam att arbeta med i framtiden. Forskningens syfte är nämligen att hitta de viktigaste faktorerna till Karppis framgång, dra lärdom av de erfarenheter som man fått i och med Karppis succé, och sedan tillämpa dessa i framtida projekt. I bästa fall kan arbetet bidra till mer synlighet och framgång för finska kriminalserier på den internationella marknaden.

3.1 Forskningsfrågor

I denna avhandling besvarar jag följande forskningsfrågor:

- Vilka faktorer bidrog till att TV-serien Karppi blev framgångsrik utanför Finland?
- Vad kännetecknar en framgångsrik kriminalserie?
- Siktade produktionsbolaget från första början på framgång internationellt?

3.2 Avgränsning

Jag har valt att avgränsa mitt examensarbete till en fallstudie om endast en finsk kriminalserie istället för flera finska serier eftersom det kändes att ämnet då skulle ha blivit alldeles för brett och utsvävande. Jag kommer inte heller att intervjua hela produktionslaget eftersom det inte är nödvändigt för att få ihop materialet jag är ute efter. Istället har jag valt att intervjua tv-seriens producent och produktionsbolagets (Dionysos Films) VD, Riina Hyytiä, och regissör och manusförfattare Risto "Rike" Jokela. Båda har insikt i hela produktionsprocessen och svar på mina forskningsfrågor.

4 TEORI

4.1 Vad är en genre?

Ordet "genre" kommer från det franska språket och betyder "typ" eller "sort". Redan de forna grekerna upptäckte ett behov av att kategorisera sina texter och stämpla dem som till exempel komedi eller tragedi. Genren har haft en viktig roll i forskningen för litteratur, film, tv, teater och även annan form av media och konst. (The television genre book 2nd edition, Glen Creeber 2001 s.1-3)

In terms of television, generic categories might help us find our way around an increasing number of channels. For example, if we are in the mood to laugh we might switch to the Comedy Channel, if we want to know what's going on in the world we might choose CNN or if we want to listen to music we might switch over to MTV.

(The television genre book 3rd edition, Glen Creeber 2015)

Man kan alltså säga att en genre fungerar som ett slags ramverk som hjälper oss till exempel att välja innehåll bland det alltmer växande medieutbudet som serveras på diverse plattformar.

Då innehållet kategoriseras kan man som tittare också förvänta sig vissa element i en specifik miljö då man väljer en viss genre. Då man tittar på en komedi förväntar man sig till exempel att berättelsen är relativt lätt och framför allt att den är rolig och extremt underhållande. Då man tänker på skräckgenren förväntar man sig att man blir rädd, att

innehållet ska vara både skrämmande och obehaglig. Exempel på några väletablerade genren inom film och tv är drama, kriminal, såpopera och triller.

Genreuppdelningen har redan tidigt haft en kulturell och ekonomisk betydelse för utvecklingen av tv- och filmbranschen:

” Genre movies are those commercial feature films which, through repetition and variation, tell familiar stories with familiar characters in familiar situations.’ ‘They have been exceptionally significant’, ‘in establishing the popular sense of cinema as a cultural and economic institution, particularly in the United States, where Hollywood studios early on adopted an industrial model based on massproduction.”

(Neale, Steve. Genre and Hollywood, Taylor & Francis Group, 2000, ProQuest Ebook Central)

Genre kan generellt ses som en kategorisering av artistiskt, musikaliskt eller litterärt verk som har en specifik stil, form eller innehåll. (Merriam Webster, 2020) Men det betyder inte att kategorisering i genrer är entydigt eller ens enkelt. Med dagens enorma utbud av varierande medieinnehåll utvecklas det också ständigt nya genren, och sub- och hybridgenren av olika slag. Trots det verkar det samtidigt finnas ett behov av att definiera åtminstone vissa egenskaper som kännetecknar en viss sorts genre, som till exempel kriminalgenren.

4.2 Kriminalgenrens historia

Kriminalgenrens historia går tillbaka till antikens Grekland där berättelser om brott och straff alltid har väckt intresse. Kriminalitet som ämne har alltid fascinerat människor både då det är frågan om brott i fiktiva berättelser eller riktiga brott i verkligheten. Oftast var berättelserna fiktiva, men även då var det vanligt att de baserade sig på verkliga händelser och de kunde ses som bra lärdomar (Sue Turnbull, 2014).

Intresset och fascinationen för verkliga brott (på engelska ”true crime”) steg i början på 1900-talet. Då började man sälja ”Broadsides”, små artiklar på ensidigt papper, som var billiga och därmed tillgängliga för folk som inte hade råd att betala för en tidning. Pappret innehöll en berättelse och detaljer om något brott som hade hänt. Man sålde också uppdaterade versioner undertiden som brottsutredningen fortskred. ”Broadsides” fungerade alltså lite som en tidig version av en kriminal tv-serie. Längs åren utvecklades detta till

längre och utförligare berättelser som sedan blev noveller och romaner (Sue Turnbull, 2014).

Kriminallitteratur har varit utgångspunkten för många kända filmer och tv-serier. Den folkkära privatdetektiven Sherlock Holmes från 1887 utnämndes till exempel till världens mest porträtterade litterära mänskliga karaktär i film och tv genom tiderna (Guinness World Records News, 2012).

Sir Arthur Conan Doyles Sherlock blev tidigt den ideala mysterielösaren och det hävdas att Agatha Christie därför ville skapa sin karaktär Poirot (även han känd från tv-serier) som både kort och runt, som raka motsatsen till den långa och smala Sherlock (BBC, 2016).

Stieg Larsson (och sedan mera David Lagercrantz) satte den nordiska kriminalromanen på världskartan med Millennium trilogin (2005–2019) som resulterade både i filmer och tv-serie. Trilogin nämns av förlaget som ”en av världens mest framgångsrika boksuccéer” med över 100 miljoner sålda böcker. (Norstedts, 2020)

Kriminalgenren är ett paraplybegrepp som innehåller flera olika sorts undergenren av tv-serier som till exempel polisserier, actionserier, detektivserier och ”true crime”- dokumentärer. En del fascinerar av serierna eftersom de känner ett lugn då den skyldige blir gripen och blir bestraffad, medan andra njuter av spänningen och längtar efter en inblick i den kriminella världen (Glen Creeber, 2001).

4.3 Nordic noir

Nordic noir är en genre inom både film, tv och litteratur, men i mitt examensarbete fokuserar jag på dess betydelse främst då det gäller tv-serier. Som jag tidigare nämnt, kommer jag inte att behandla kännetecknen inom noir-genren för litterära verk. Då det gäller film och tv, är Nordic noir är en blandning av mysterium, kriminal, triller och drama. Film noir är oftast ett dystert och mörkt fiktivt kriminaldrama med en polis eller detektiv som huvudperson. Starka kontraster, skarp ljussättning, undertoner och melodramatisk berättelse är kännetecknande för denna genre (Salo 1982).

Filmen eller tv-serien utspelar sig i Norden och oftast är det en polis eller detektiv som försöker lösa ett mordfall eller ett mysterium. Berättelsen kan utspela sig i skogsmiljöer eller till exempel i nordiska storstäder som Köpenhamn eller Helsingfors. Det är väldigt typiskt att huvudpersonen har ett dåligt eller olyckligt förhållande med en familjemedlem eller sin livspartner. Rusmedel, depression eller någon psykisk sjukdom är andra väldigt vanliga element i huvudpersonens liv. (Bergman, 2015)

Som ett bra exempel här kan nämnas karaktären Saga Norén (Sofia Helin) från den dansksvenska serien Bron/Broen (2011–2017) som har drag av Aspergers syndrom. Voitto Ruohonen poängterar i sin artikel hur just denna serie representerar genren på sitt bästa: melankolisk vinjettmusik, dystra landskap, ostabila, nästa traumatiska karaktärer samt chockerande kriminalitet som blandas med globala, yttre hotbilder. (Ruohonen, V., 2018)

Nordic noir verkar vara är ett relativt brett begrepp och det finns flera olika sorts serier och filmer inom den genren. Det som alla dessa serier och filmer har gemensamt är att de alla innehåller en fiktiv berättelse som involverar kriminalitet och oftast är manusförfattarna från ett nordiskt land. Ordet ”noir” kommer från det franska språket och betyder färgen svart. Enligt Kerstin Bergmans artikel ”The captivating chill: Why readers desire Nordic noir” verkar ”noir” symbolisera och stå för den nordiska mentaliteten och de mörka och kalla vintrar i Norden (Bergman, 2015).

Attette Hill och Sue Turnbull verkar eniga och påpekar också att kännetecknande för genren är starka karaktärer och ett tilltalande berättargrepp:

The term Nordic noir is associated with a region (Scandinavia), with a mood (gloomy and bleak), with a look (dark and grim), and with strong characters and a compelling narrative.

Enligt dem är Nordic noir, som genrer generellt, under ständig förändring och utveckling, och påpekar att denna genren också kan tolkas på olika sätt:

Nordic noir is not a fixed genre; rather, it is in a constant process of iteration as it mutates, hybridizes and migrates from one location to another, where it may be received and understood in different ways.

Den mörka mentaliteten och omgivningens dysterhet har överförts till serier som utspelar sig i till exempel Wales, Italien, Frankrike, Mexico och USA. Hill och Turnbull hävdar

att Nordic noir har blivit ett varumärke som blivit universellt, samtidigt som genren ska kännas regional, närstående och övertygande:

Nordic noir is a global brand that attracts transnational audiences, and at the same time, it is a genre that offers a specific style of storytelling that has the look and feel of a regional, moody, and compelling crime narrative.

(Hill, A., Turnbull, S., 2016)

4.4 Retoriska begrepp

Retoriken, det vill säga konsten att kunna övertyga, kan spåras tillbaka till Aristoteles och antikens Grekland. Typiskt används retoriken som en teoretisk tanke för att kunna argumentera så bra som möjligt för att övertyga sin publik. Tre begrepp som utgör grundstenarna inom den retoriska teorin, och som man kan använda sig av i argumentation, kallas Ethos, Pathos och Logos.

Kort beskrivet baserar Ethos sig på att talaren försöker göra sig själv så pålitlig som möjligt i åskådarens ögon för att uppnå förtroende. Talaren vill alltså vinna åskådarens förtroende och välvilja genom sin karaktär eller personlighet. Pathos innebär att man försöker väcka bestämda känslor eller affekter hos åskådaren och på så sätt påverka hen. Medan Logos, den grekiska termen för argumentation, i sin tur står för att man försöker med sakargument och logiskt tänkande påverka åskådaren. (Emnell, Ottosson, 2016) (Johannesson, K., 1998).

Retoriken handlar inte bara om ord eller gamla män som argumenterar, den är också användbar i till exempel medie- och filmvetenskap som ett verktyg för att analysera visuella verk som fotografier, reklamer, filmer, tv-program och så vidare. Knyter man retoriken till genre teori, kan man till exempel argumentera för att Logos (faktabaserade sakargument som vädjar till förnuftet) är viktigt i nyhetsgenren, medan Pathos (känslor, som till exempel rädsla) är en viktig del av kriminalgenren, där karaktärerna dessutom ska verka både trovärdiga och övertygande, och sådana man eventuellt kan identifiera sig med (Ethos).

5 METOD

En metod beskrivs i Idar Magne Holme och Bernt Krohn Solvangs bok "Forskningsmetodik" som en vetenskaplig metod som omfattar både organisering och tolkning av information som hjälper oss att få en bättre förståelse (1963).

Mitt examensarbete är en fallstudie om den finska tv-serien Karppi. En fallstudie betyder att man studerar ett specifikt fall eller en specifik sak, vilket i mitt fall är tv-serien Karppi. För att en fallstudie ska vara fungerande måste ämnet nämligen vara självständigt och klart avgränsat. (Forskningsstrategier 2016)

Jag använder mig av kvalitativ metod där jag samlar material genom intervju med experter i ämnet och utgår från intervjuobjektets perspektiv (Alvesson och Sköldberg,2017). Kvalitativ metod definieras på följande sätt: "Man är inte inriktad på att pröva om informationen har generell giltighet. Det centrala blir istället att man genom olika sätt att samla in information dels kan få en djupare förståelse av det problemkomplex man studerar, dels kan beskriva helheten av det sammanhang som detta inryms i. Metoden kännetecknas av närhet till den källa man hämtar information från." (Holme, I.M. & Krohn Solvang, B.,1991)

Jag väljer alltså att göra en semistrukturerad intervju med tv-seriens producent och regissör /manusförfattare eftersom jag tycker att det är det självklaraste valet för att få så bra information som möjligt om Karppi. Holme och Krohn Solvang poängterar nämligen att man i en kvalitativ intervju inte använder standardiserade frågeformulär eftersom man inte vill att forskaren ska styra svaren för mycket. Istället vill man att de synpunkter som kommer fram är resultat av intervjuobjektets egna uppfattningar. (Holme, I.M. & Krohn Solvang, B.,1991)

Jag kommer att intervjua Riina Hyytiä som har producerat Karppi och är även VD för produktionsbolaget Dionysos Films. Mitt andra intervjuobjekt är Risto Jokela som är seriens regissör och en av manusförfattarna. Mitt mål är att lyckas hitta klarhet ibland annat vilka faktorer som ledde till att Karppi hade framgång på internationellt plan. Jag är övertygad om att jag kommer att hitta svar på mina forskningsfrågor just genom att intervjua

två pålitliga källor som kan ge mej värdefull information om ämnet. Som Kvale och Birkman påpekar, resulterar intervjusituationen i (ny) kunskap:

” Interviewing is an active process where interviewer and interviewee through their relationship produce knowledge” (Kvale, Birkmann, 2009).

Jag kommer att utföra en (semistrukturerad) intervju eftersom jag vill att det finns en möjlighet att kunna ställa tilläggsfrågor i stunden ifall det känns nödvändigt. Då jag inte känner intervjuobjekten det är omöjligt att planera exakt hur intervjun ska bli. De facto att jag kan träffa Hyytiä personligen, och även tolka hennes gester, underlättar också analysen och min tolkning av intervjun. Genom att träffa henne kan jag utföra en konversationsanalys, det vill säga att jag analyserar det intervjuobjektet säger och hur hon säger det (Alvesson och Sköldberg, 2017).

Den största fördelen med mitt val av metod är definitivt att jag kommer väldigt nära de källor (producenten och regissören/manusförfattaren) som mycket sannolikt sitter på den bästa kunskapen om ämnet. Hela intervjun med Riina Hyytiä kommer att bandas in och transkriberas, medan intervjun med Risto Jokela görs per e-post. Dessutom kompletterar jag detta arbete med research genom att läsa böcker, facktexter och artiklar på nätet, allt från pålitliga källor, som fördjupar min förståelse för ämnet.

En nackdel som gäller min forskning är antalet intervjuobjekt. Eftersom jag endast intervjuade två personer är arbetet inte så pålitligt som det kunde vara om arbetet skulle basera sig på fler intervjuer. Flera intervjuobjekt kunde ha belyst frågorna ur flera synvinklar och perspektiv. Det är dock väldigt svårt att överhuvudtaget kunna intervju de personer som har jobbat med Karppi eftersom alla i produktionsbolaget verkar ha mycket ont om tid.

Med tanke på forskningens pålitlighet, definieras reliabilitet på följande sätt: ”Pålitligheten bestäms av hur mätningar utförs och hur noggrann man är vid bearbetningen av informationen.” (Holme, I.M. & Krohn Solvang, B.,1991). Det är alltså frågan om hur pålitligt arbetet är och ifall andra lätt skulle komma till samma resultat är arbetets reliabilitet hög. Jag siktar på att ha ett så pålitligt arbetssätt som möjligt genom att använda

pålitliga källor som har korrekt information om tv-serien. Intervjuobjekten skulle troligen med ganska stor sannolikhet ge liknande svar till en annan likvärdig intervjuare.

Arbetets validitet beror sedan på vad man undersöker och om det är tydligt i frågeställningen. ”Pålitligheten är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning. Förutom att vara pålitlig måste alltså informationen också ha en definitionsmässig giltighet.” (Holme, I.M. & Krohn Solvang, B.,1991). Validitet handlar alltså om att forskaren faktiskt mäter det hen har tänkt mäta.

6 INTERVJU MED PRODUCENT

Riina Hyytiä, producent för kriminalserien Karppi, säger att det inte är enkelt att definiera en bra kriminalserie:

Nå alltså, kriminalserier ingår i en väldigt bred genre. [...] Det finns inte bara en enda definition, men då det är frågan om en kriminalserie så måste den såklart innehålla något kriminellt ¹

Hon fortsätter med att konstatera att man också förväntar sig innehåll med spänning, och beroende på kriminalserien, även någon sorts fysisk eller psykisk ”action”. Vilka element tycker Hyytiä då att en serie bör ha för att kunna vara framgångsrik och beroendeframkallande?

Man blir beroende, inte då när vi ser att något hemskt händer, utan då vi ser vilken betydelse den [händelsen] har för någon. Så alltså brottets betydelse, att det berör människor, är oftast det vad vi vill följa med. Att om genren betyder att den innehåller olaglighet - som vi nu i detta sammanhang kallar ett brott - så på andra sidan finns brottets betydelse för de fiktiva karaktärerna, vare sig de handlar om offer, poliser, detektiver eller andra aktörer i samhället. Det tycker jag att är viktigt i denna genre.

Hyytiä nämner två olika element som hon anser att skiljer Karppi från andra finska kriminalserier; huvudpersonen och avsnittens uppbyggnad. Seriens huvudperson är väldigt lätt att relatera till, Sofia Karppi, som å enda sidan är en stark, envis och självständig kvinnokaraktär. Å andra sidan är hon en ensam förälder med två barn och bara det ena barnet är hennes biologiska barn. Dessutom är hon ensam på grund av att hon nyss blivit änka.

Serien löser ett fall under en hel säsong, medan flera andra serier i samma genre löser ett fall per avsnitt. En annan känd serie som har liknande struktur är svensk-danska Bron (Nimbus Film och Filmlance International). (IMBD,2020). Hyytiä berättar att Karppi skiljer sig ut till exempel i förhållande till Sorjonen som har en ”episoduppbyggnad” där ett fall behandlas under ca. 1-3 avsnitt.

¹ Intervjun är egen översättning från finska. Se intervjun på originalspråk (finska) i bilaga 2

När jag sedan undrade över seriens tittare, konstaterade Hyytiä att serien tilltalar tittare från de flesta åldersgrupperna. Produktionsbolaget ville dock inte att Karppi skulle uppfattas som en ”gubbserie”, utan hoppades på att få mer kvinnliga tittare. Enligt Hyytiä lyckades de faktiskt nå denna målgrupp. Det som också framhövdes i datan gällande tittarna, är att serie nådde de unga männen, den ganska jobbiga målgruppen som gärna också ser på andra internationellt innehåll.

Jag frågade Hyytiä hur de lyckades fånga de utländska tittarnas intresse och hon förklarade att processen gick till på följande sätt:

Nå egentligen skulle jag istället prata om ”utrikeshandel” eftersom den utländska tittaren kommer på basen av hur vi lyckas exportera och sälja verket. I Karppi hade vi från första början en internationell finansiell struktur, så vi hade alltså en tysk medproducent, ett franskt försäljningsbolag och sedan Business Finlands pengar och Yles stöd. Den här kombinationen har gett oss denna internationella framgång, så att jag tänkte inte på det ur de utländska tittarnas synvinkel, eller hur vi lyckas få dem, eftersom det går till så att vi säljer rättigheterna till försäljningsföretaget som sedan säljer serien.

Hyytiä fortsätter med att förklara att de inte egentligen siktade på internationell marknad utan situationen uppstod liksom automatiskt eftersom de samarbetade med ett tyskt och ett franskt bolag. Det franska bolaget var tvunget att få serien såld för att få tillbaka de medel de hade investerat i serien. Så det fanns en viss sorts press att ”lyckas” på den internationella marknaden.

Hyytiä fortsätter med att berätta om Netflix-handeln:

Man kan alltid hoppas på olika saker, men som producent brukar jag inte direkt tänka att ”okej nu gör jag det här och så kommer den [serien] på Netflix”. Istället är strukturen sådan att eftersom vi har den här utomstående aktören [försäljningsbolaget] som sköter säljandet av serien, så är vår uppgift här att koncentrera oss om att göra en så bra serie som möjligt. Då brukar det inte hjälpa att ha liksom tankarna i någon påhittad Netflix, utan man måste koncentrera sig om att satsa och jobba på serien. Vår Netflix-handel uppstod tack vare vårt franska försäljningsföretag och uppmärksamheten kommer av att till exempel Netflix, som är en databaserad aktör, märker att det finns många människor som vill se på kriminalserier och också är villiga att se på dubbade och textade serier. Det har funnits liknande framgångar från andra nordiska länder och då det råkar komma emot en [serie] med passande kvalitet så lyckas man med handeln.

Hyytiä påminner om att Sorjonen var den första finska tv-serien som skrev under ett avtal med Netflix, och även om deras avtal inte var lika utförlig så har Sorjonen absolut berett vägen för Karppi. Hon är övertygad om att om någon i branschen har framgång, betyder det också nya möjligheter för andra i branschen.

Om det nu har varit så att finska kriminalgenren har varit framgångsrik, och köparna har vetat vad de köper, så till nästa tänker vi på att "vad annat kan vi sälja?". Det är på sätt och vis så att man alltid borde vara glad då någon annan har framgång eftersom det alltid kommer att underlätta det egna arbetet. Att det här är på sätt vis en sådan här gemensam grej.

Hyytiä tror definitivt att Karppis Netflix-handel kan leda till ökad förfrågan för finska kriminalserier på den internationella marknaden, men påpekar samtidigt att seriens största utmaning är att den kvalitet de siktar på inte kan förverkligas med den budgetstrukturen de för tillfället har.

Hyytiä förklarar att då de började arbeta med första säsongen av serien år 2013 så slogs en viss finansieringsstruktur fast med alla finansiärer. Denna modell möjliggör att samma finansiärer fortsätter in i följande säsong med liknande avtal. Detta betyder i sin tur att producenterna inte längre kan konkurrera med nya finansiärer, utan man får i stället leva vidare med samma finansiering och lika villkor.

Budgeterna och kvalitetskriterierna har stigit längs åren, men produktionsbolagets händer är så att säga bundna då det gäller nya finansieringslösningar, berättar Hyytiä. På grund av den nuvarande finansieringsmodellen har Karppi väldigt svårt att få en större budget än den nuvarande för kommande behov. Hyytiä säger att de har fastnat i en situation som gör det svårt att satsa ännu mera på serien.

Jag avrundade intervjun med att be Hyytiä nämna tre avgörande och viktiga faktorer som hon tror att ha lett till Karppis framgång.

Huvudpersonen eller båda huvudpersonerna. Sedan bildens och ljudets kvalitet, och då menar jag med detta att då den [serien] tävlar där på den internationell marknaden så måste den överstiga en viss kvalitétröskel för att den ska se tillräckliga bra ut och liksom ge estetisk njutning. Som

tredje skulle jag säga en viss sorts genre-exotik, alltså Nordic noir som är ett begrepp, [...] och även om vi inte renodlar genren [...] så kommer serien från Norden och man ser redan i första säsongen nordiska element som snö, eller annorlunda väder.

7 INTERVJU MED REGISSÖR OCH MANUSFÖRFATTARE

Intervjun med Risto ”Rike” Jokela gjordes per e-post och den var betydligt kortare än den andra intervjun men jag fick massvis med nyttigt material ändå. Jag bad Jokela definiera vilka faktorer som enligt honom gör Karppi annorlunda i jämförelse med andra finska kriminalserier, och vilka element han tror att ledde till internationell framgång.

Enligt honom är den första faktorn definitivt manuset och arbetssättet kring det. Han berättar att i Karppi satsade man på manuskriptet mer än man vanligtvis brukar i Finland. Manusförfattarna använde sig av skrivrum där 2 - 4 författare satt och arbetade på manuset tillsammans. Först fokuserade man endast på att utveckla handlingen och först efter det jobbade man med karaktärerna. Jokela påpekar att detta sättet att arbeta, och den arbetsmängd som satsades på att utveckla manuset, inte är så vanligt i Finland.

Sedan nämnde Jokela stämningen i Karppi, som också är typisk för genren:

Man känner igen seriens stämning och den skiljer sig just så där passlig från andra i samma genre. Samma idé som att ett bra heavy band har en egen ”sound”, men man känner ändå genast igen att det handlar om heavy.

Dessutom fortsätter han med att berätta att tv-seriens visuella utseende är noggrant uttänkt. Jokela säger att Karppi har modigt anammat en egen stil och det ger en dystert vacker bild av Helsingfors som känns både unik och extrem för internationella tittare.

Den tredje faktorn som Risto Jokela nämnde var huvudpersonerna Sofia Karppi (Pihla Viitala) och Sakari Nurmi (Lauri Tilkanen) och den sprakande personkemin mellan dem. Jokela skriver om två ensamma sjäalars kärleksberättelse som alla kan relatera till. Dessutom skriver han att kombinationen av romantik och farliga omständigheter alltid är bra för berättelsen. Han berömmar också skådespelarna:

De är skickliga skådespelare och visuellt, tack vare bra styling, är de annorlunda och på ett passligt sätt ett filmatiskt par.

Den sista saken han nämner är den medvetna feministiska aspekten med serien. Huvudpersonen Sofia Karppi är egentligen en feministisk hjälte som tilltalar kvinnliga tittare, speciellt kvinnor i länder där skillnaderna mellan kvinnor och män är stora. Jokela beskriver Sofia Karppi som en kvinna som inte skiljer sig från manliga hjältar. Jokela avslutar med konklusionen om att det sist och slutligen är lätt att identifiera sig med huvudkaraktären:

Karppi är på sätt och vis en rollmodell, trots att hon är en dålig mor, sköter inte om sig själv, kämpar med sitt besvärliga humör, har problem med män, kan inte tåla auktoriteter... är alltså på många sätt en motsägelsefull och icke-trevlig karaktär. Och det här igen fascinerar därför att kvinnor sällan avbildas på det sättet i fiktion, trots att människor torde vara ganska likadana överallt.

8 ANALYS AV INTERVJU

Intervjun med seriens producent gick väldigt bra och hon hade flera intressanta tankar kring ämnet. Vi började intervjun med att Riina Hyytiä definierade vad hon tycker att gör en kriminalserie bra och vilka element som krävs för detta. Hon sa att tittaren förväntar sig någon sorts fysisk eller psykisk kriminell handling då hen hör ordet ”kriminalserie”. Serien brukar dessutom innehålla något olagligt eller ett kriminellt brott.

Hyytiä verkar tycka att brottets betydelse för karaktärerna är intressantare och viktigare än själva brottet och jag antar att kan vara orsaken till att Karppis berättarstrategi är liknande. Produktionen hade inte en specifik målgrupp eftersom kriminalserier intresserar alla åldrar och kön, men Hyytiä berättade att de hoppades på att få mera kvinnliga tittare i och med den kvinnliga (och feministiska) huvudkaraktären, och på så sätt representera jämlikhet som kunde ha tilltalat de kvinnliga tittarna.

Både Risto Jokela och Riina Hyytiä berättade att Karppi har satsat mycket på intressanta och flerdimensionella karaktärer som tittaren kan identifiera sig med och vill lära känna bättre. Båda tycker att huvudpersonerna i Karppi är en faktor som skiljer serien från andra. Sofia Karppi, kvinnliga huvudpersonen i serien är en envis och självständig polis som nyss blivit änka och hon försöker anpassa sig till sitt nya liv som ensamförälder med två barn.

Man kunde faktiskt tänka sig att manusförfattarna har haft de retoriska begreppen i tankarna då de skrev manusen och skapade huvudpersonerna. Tidigare nämndes Pathos vilket innebär att man väcker känslor hos åskådaren, Ethos där personen ska verka trovärdig och Logos som vädjar till logiska tänkande.

I Karppis fall verkar manusförfattarna ha byggt upp huvudkaraktärer som man kan relatera till, identifiera sig med och som väcker känslor hos tittaren. Produktionsteamet hoppades på större kvinnlig publik och genom att ha en ensam stående mamma med två barn och ett väldigt tungt arbete kan antagligen väldigt många tittare känna igen sig (identifikation), och känna både sympati och empati för karaktären (Pathos).

Huvudkaraktärerna framställs också som trovärdiga (Ethos) och skådespeleriet beröms av regissören och manusförfattaren Jokela. Man kan också argumentera för att man som tittare ska kunna lösa mysterierna behövs både förnuft och fakta i form av ledtrådar som hjälper en att lösa mysterier tillsammans med huvudkaraktärerna (Logos).

En annan faktor som skiljer Karppi från andra finska kriminalserier, enligt både seriens producent och regissör, är berättelsens dramaturgi. I Karppi behandlas nämligen ett fall under en hel säsong medan flera andra serier behandlar ett fall per avsnitt, och detta gör Karppi bättre enligt mig. Dessutom berättar Jokela om att man på flit satsade ordentligt med tid på att utveckla en så saftig kriminalhandling som möjligt.

Under intervjun ställde jag frågor gällande Karppis Netflix-handel för att få klarhet i hur allt gick till. Hyytiä gjorde det väldigt klart för mej att då man planerar en produktion ska man inte drömma om en hypotetisk Netflix-avtal utan i stället borde man koncentrera sig på att jobba hårt. Karppi hade från första början en internationell finansiell struktur med en tysk samproducent och ett franskt försäljnings/marknadsföringsbolag. Möjligheten för internationell framgång fanns redan där eftersom det franska bolaget var tvungna att sälja serien för att få tillbaka de medel de satsat i serien.

Produktionsteamet visste alltså att det fanns en chans för internationell framgång från början, men blev ändå positivt överraskade då de faktiskt hände på riktigt. Hårt arbete och stor satsning belönades verkligen i detta fall.

Mot slutet av intervjun diskuterade vi om de största utmaningarna med Karppis produktion och vad de beror på. Då Karppi påbörjades slogs en finansieringsstruktur fast och då

serien fick fortsättning gick det inte mer att ändra på strukturen. Hyytiä som är producent berättade att den kvalitetsnivån de skulle vilja uppnå inte går att förverkliga med den nuvarande budgeten. Jag tolkade det som att produktionsteamet skulle vilja satsa mera på serien, men på grund av budgeten kan de inte nå sin maximala potential. Jag tycker att det känns tråkigt att höra att finansiella restriktioner sätter käppar i hjulet för både kreativitet och höga ambitioner.

Till sist gick vi tillbaka till rubriken på mitt examensarbete dvs. ”Vilka faktorer ledde till att den finska tv-serien Karppi hade framgång på internationell marknad?” och jag bad Hyytiä nämna de faktorer hon tyckte var viktigast:

- Först nämnde hon åter igen huvudpersonerna och deras personligheter.
- Den andra faktorn var bildens och ljudets kvalitet i Karppi som man har satsat på så att den uppnår den standard som krävs för att överhuvudtaget kunna tävla på den internationella marknaden.
- Den sista faktorn hon nämnde var en viss sorts exotik som alla ”Nordic noir”-serier har gemensamt.

9 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

I denna forskning försökte jag hitta ”nycklarna” till Karppis internationella framgång och få reda på vad som skiljer Karppi från de andra finska kriminalserierna. Som metod använde jag mig av semistrukturerade intervjuer med både tv-seriens producent och regissör/manusförfattare, samt letade efter data i böcker, facktester och olika artiklar. Mina forskningsfrågor var ”Vilka faktorer bidrog till att TV-serien Karppi blev framgångsrik utanför Finland?”, ”Vad kännetecknar en framgångsrik kriminalserie?” och ”Siktade produktionsbolaget från första början på framgång internationellt?”.

Jag lyckades få svar på alla dessa frågor under min forskning och dessutom fick jag en klar helhetsbild på vilka aspekter som skiljer Karppi från andra finska kriminalserier. Detta är dock en process och ifall jag skulle ha haft mera tid och resurser kunde jag ha

gjort en betydligt djupare dykning i ämnet. Men jag kan återkomma till forskningen vid ett senare tillfälle.

Efter diskussion med både Risto Jokela Riina Hyytiä har jag hittat flera klara faktorer som ledde till seriens framgång. Publiken känner lätt igen sig i seriens huvudpersoner och flera kan relatera till Sofia Karppis röriga och komplicerade livssituation. Ett av Karppis stora trumfkort är seriens huvudpersoner och kemin mellan dem två, det har satsats mycket tid till att finslipa små detaljer i karaktärerna för att få den bästa möjliga slutprodukten.

Den nästa faktorn är definitivt själva handlingen i serien och även säsongerna och episodernas uppbyggnad. Risto Jokela berättade att i Karppi satsade man mer tid på att arbeta med manuset, utveckla karaktärerna och att det verkligen lönade sig. Oftast är kriminalserier uppbyggda så att man behandlar ett fall per episod medan man i Karppi behandlar ett fall under en säsong. Karppi är inte den enda som har en sådan uppbyggnad men en av de få i Finland, vilket skiljer serien från massa,

Seriens bild- och ljudkvalité är också ett viktigt element som påverkade seriens framgång. Karppi innehåller flera fina scener där den vackert dystra finska miljön visas och eftersom den innebär en viss exotik, väcker det intresse utomlands.

Man kunde ha fortsatt forskningen med att utföra flera intervjuer med människor från Karppis arbetsgrupp för att få en utförligare och bredare inblick i deras tankar kring sitt arbete. Dessutom skulle det ha varit intressant att göra en publikundersökning för att undersöka varför man tycker om serien och vad som känns unikt med serien,

Mitt examensarbete går inte in på djupet i ämnet och jag kunde definitivt ha kunnat hitta massor mer intressant fakta ifall jag skulle ha haft mera tid. Jag lärde mig ändå mycket nytt om kriminalgenren, Nordic noir och om hur processen som ledde till Netflix-handeln gick till. Jag kommer definitivt att ha nytta av detta arbete i framtiden och jag kommer absolut att ta dessa faktorer i beaktande ifall jag någon gång producerar en kriminalserie.

Detta arbete kan också fungera som en sorts ”check-lista” för kolleger i film-, och tv-branschen som försöker göra en så bra serie som möjligt och som har tankar om att ta steget ut på den internationella marknaden.

10 KÄLLOR

”Vihdoin Suomessakin tehdään Nordic noiria: Sorjonen yrittää tehdä Sillat.”

Jussi Latvala 2016, Yle.fi Publicerad 20.09.2016.

Tillgänglig: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/09/20/vihdoin-suomessakin-tehdaan-nordic-noiria-sorjonen-yrittaa-tehda-sillat>

Hämtad 26.11.2020

”Jännittävintä on hetki ennen kliimaksia – Karppi jatkuu kolmannella kaudella ja ratkoo selvittämättömiä rikoksia.”

Noora Kulta, 2020

Tillgänglig: https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/09/17/jannittavinta-on-hetki-ennen-kliimaksia-karppi-jatkuu-kolmannella-kaudella-ja?utm_source=facebook-share&utm_medium=social&fbclid=IwAR0jU-2pT6lGc99ppz7xBN1AVX-SizZCPLg2CgZ1B7SoMYQSMmyZQvv-51qw

Hämtad 26.11.2020

Salo, M., 1982, *”Seinä vastassa. Johdatus Hollywoodin mustan elokuvan, film noirin, lähteille.”*, Suomen elokuva-arkiston julkaisuja sarja B5. Helsinki: Suomen elokuva-arkisto.

Suomalaissarja Karppi Myytiin Maailmanlaajuisesti Netflixiin – ”Suomi ei ole enään sarjojen takapajula”, Ville Vedenpää 1.8.2018, Yle.fi

Tillgänglig: <https://yle.fi/uutiset/3-10331815>

Hämtad 26.11.2020

Neale, Steve. *Genre and Hollywood*, Taylor & Francis Group, 2000. ProQuest Ebook Central. Tillgänglig: <http://ebookcentral.proquest.com/lib/arcada-ebooks/detail.action?docID=240335>

Hämtad från arcada-ebooks 17.11.2020

Creeber, G., *”The television genre book”*, 2nd edition, British Film Institute, 2001 (s.1-3)

Creeber, G., ” *The television genre book* ” ,3rd edition, British Film Institute, 2015 (s.1-6)

Tillgänglig:https://books.google.fi/books?id=gyB-dDwAAQBAJ&pg=PA1&hl=fi&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false

Hämtad 23.11.2020

Kvale, S.,Brinkmann, S., ” *Interviews* ”, 2009 sid.17

” *The Captivating Chill: Why Readers Desire Nordic Noir* ”, Kerstin Bergman, 2015

Tillgänglig: https://www.scancan.net/pdf/bergman_1_22.pdf

Hämtad 23.11.2020

” *The TV Crime Drama* ”, Sue Turnbull, 2014

Tillgäng-

lig:<https://play.google.com/books/reader?id=Z71PBQAAQBAJ&hl=en&pg=GBS.PP9>

Hämtad 24.11.2020

IMDb sidan för TV-serien Fallet

Tillgänglig: <https://www.imdb.com/title/tt6433844/>

Hämtad 23.11.2020

IMDb sidan för TV-serien Bron

Tillgänglig: <https://www.imdb.com/title/tt1733785/>

Hämtad 23.11.2020

IMDb sidan för TV-serien Beck

Tillgänglig: <https://www.imdb.com/title/tt0907683/>

Hämtad 23.11.2020

IMDb sidan för TV-serien Mammon

Tillgänglig: <https://www.imdb.com/title/tt2377081/>

Hämtad 23.11.2020

Bizniztools Bloggen, "*Den retoriska triangeln*",

Lars Emnell och Lars-Göran Ottosson, 2016

Tillgänglig: <https://bizniztools.com/blogg/2016/02/22/den-retoriska-triangeln/>

Hämtad 24.11.2020

Holme, I.M. & Krohn Solvang, B., "*Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*", Studentlitteratur, 1991

Alvesson, A., & Sköldberg, K., "*Tolkning och reflektion – vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*", Tredje upplagan, Studentlitteratur, 2017

Forskningsstrategier, 2014 "*Vetenskapliga metoder och forskningsstrategier*"

Tillgänglig: <https://forskningsstrategier.wordpress.com/fallstudier/>

Hämtad 26.11.2020

Merriam Webster, 1828, "*Definition of genre*"

Tillgänglig: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/genre>

Hämtad 3.12.2020

Guinness World Record News, 2012, "*Sherlock Holmes awarded title for most portrayed literary human character in film&TV*"

Tillgänglig: <https://www.guinnessworldrecords.com/news/2012/5/sherlock-holmes-awarded-title-for-most-portrayed-literary-human-character-in-film-tv-41743/>

Hämtad 3.12.2020

Keishin Armstrong, J., BBC News, 2016, "*How Sherlock Holmes changed the world*"

Tillgänglig: <https://www.bbc.com/culture/article/20160106-how-sherlock-holmes-changed-the-world?referer=https%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2F>

Hämtad 3.12.2020

Nordstedts, 2020, "*Millennium*"

Tillgänglig: <http://www.nordstedts.se/millennium>

Hämtad 3.12.2020

Mainz, 2011, "*BAFTA for ZDF Enterprises-coproduction 'The Killing'*"

Tillgänglig: <https://zdf-enterprises.de/en/news/press/pressreleases/bafta-for-zdf-enterprises-coproduction-the-killing>

Hämtad 3.12.2020

Ruohonen, V., 2018, *Nordic noir on vahva brändi, entä Suomi-noir?*
AVAIN - Kirjallisuudentutkimuksen Aikakauslehti, (3), 130-139.
Tillgänglig: <https://journal.fi/avain/article/view/75235>
Hämtad 3.12.2020

Hill, A., Turnbull, S., 2016, "*Nordic noir*"

Tillgänglig: <https://ro.uow.edu.au/lhapapers/3363/>

Hämtad 3.12.2020

Johannesson, Kurt., 1998, "*Retorik, eller konsten att övertyga*", 2 Uppl. Stockholm, Norstedts Förlag, 288 s. ISBN 91-1-300393-3

Tillgänglig: <https://books.google.fi/books?id=bHpQAgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Retorik,+eller+konsten+att+%C3%B6vertyga&hl=en&sa=X&ved=2ahU-KEwjwpKy-irPtAhXokIsKHSiJA6EQ6AEwAXoECAEQAg#v=onepage&q=Retorik%20eller%20konsten%20att%20%C3%B6vertyga&f=false>

Hämtad 4.12.2020

Bilagor

Bilaga 1. Intervjufrågor åt Riina Hyytiä

1. Hur definierar du en bra kriminalserie eller vad borde en serie innehålla för att räknas som en "lyckad kriminalserie"?
2. Vilka element tycker du att en serie bör ha för att kunna vara framgångsrik och beroendeframkallande?
3. Det har kommit massor nya finska kriminalserier under de senaste åren. Hur tycker du att Karppi skiljer sig från dem? Vad gör Karppi unik?
4. Vad var Karppis ursprungliga målgrupp och lyckades ni nå den?
5. Hur lyckades ni fånga tittarnas intresse utomlands?
6. Siktade ni er in på internationell marknad från första början?
7. Hur gick processen till med Netflix, var det planen från första början att sälja serien till dem? Hur fick ni Netflixs uppmärksamhet?
8. Vad har varit Karppis största utmaningar?
9. Underrubriken i mitt examensarbete är *En fallstudie om nyckelfaktorerna som fick Karppi och finsk Nordic Noir på världskartan*. Då många finska kriminalserier inte har lyckats så bra, vad skulle du säga att är de 3 viktigaste faktorerna?
10. Tror du att Karppis Netflix-handel skulle kunna leda till större efterfrågan för finska kriminalserier på den internationella marknaden?

Bilaga 2. Intervjun med Riina Hyytiä i sin helhet på finska

Linda: Miten sä niinku määrittelet ite hyvän rikossarjan, tai niinku mitkä on sun mielestä semmosia kriteereitä mitä siinä pitäis olla?

Riina: No siis rikossarjassa tietenkin genre on laaja, ihan sama kun missä tahansa draamasarja, sotaelokuva tai romanttinenkomedia. Niin ei oo yhtä määritelmää, mutta kun siinä on se rikossarja niin tietenkin se pitää sisällään jotain mikä on lainvastaista.

Linda: Joo

Riina: Ja-ja sit tota toisaalta siltä genreltä odotetaan jännitystä ja sit lajityypistä riippuen niin joko fyysistä tai psyykkistä toimintaa.

Linda: Joo. Mikä sun mielestä sit ois vaikka joku elementti mikä pitää olla et se niinku ois menestyvä tai koukuttava sarja?

Riina: Se koukuttavuus syntyy, ei siitä yleensä et me katsotaan kun jotain paha tapahtuu, vaan mitä se merkitsee jollekin. Eli sen rikoksen merkitys, se inhimillinen koskettavuus on usein se mitä me seurataan. Et jos genreen kuuluu se laittomuus jota nyt tässä kutsutaan rikokseksi, ni sit toisella puolella on taas se et sen merkitys niihin fiktion hahmoihin, olkoon ne sitten uhreja, poliiseja, dekkareita, yhteiskunnan jotakin muita toimijoita. Mutta sitä mä pidän tärkeänä siinä genressä.

Linda: Nyt on ollu tosi paljon viime vuosina suomalaisia rikossarjoja. Miten Karppi erottuu niistä sun mielestä? Tai mikä tekee siitä erillaisen?

Riina: Erillaisuus syntyy tietenkin välillä ihan pienistä yksityiskohdista, kun on kyseessä tällänen niinkun Nordic noirin kaltainen genre. Erillaisuus syntyy siitä, että mejän päähenkilö on naishahmo joka on aika pänkkipäinen ja sillei omaehtoinen ja sitten toisaalta että on kahden lapsen äiti joista toinen ei ole hänen biologinen lapsensa. Ja hän on yksinhuoltaja miehensä kuoleman takia.

Riina: Se on varmasti yks sellainen mikä erottaa muista. Sit mennäänki aika paljon sen tarinan yksityiskohtiin, et tavallaan se päähenkilö on se. Sit toisaalta meillä on ollu niinkun se että Karpissa käsitellään yhtä keissiä koko kauden ajan, meillä monet sarjat niinkun esim. "Sorjonen" jossa on niinkun enemmän episodi rakenne, eli kahdessa tai kolmessa episodissa käsitellään yhtä rikosta ja sit siirrytään toiseen. Ja sen takia Karppi on enemmän tällaista niinkun pidempää draamakerrontaa joka tapahtuu tässä rikosgenressä, kun episodi muotoista.

Linda: Ja senki takia sitten ehkä Karppi onkin niin koukuttava, koska se keissi ei selvii niinkun heti ja sä haluut nähdä eteenpäin.

Linda: No tota mikä sit oli alunperin Karpin se kohderyhmä ja onnistuitteko tavoittamaan sen?

Riina: Kohderyhmä on onnistuttu tavoittamaan koska toi rikosgenre on semmonen että oikeestaan mitään ikäjakaumaa ei suoraan ole, että sitä kattoo sekä nuoret että vanhemmat että keski-ikäiset. Me toivottiin että Karpin päähenkilön takia me saatais mukaan myös naispuolisia katsojia, että tää ei sinäänsä olis mikään äijä-sarja. Että me onnistuttais tasapainottamaan niinkun sukupuolien väliä. Se mikä on ollu tuolla Ylestä josta saadaan dataa tähän, niin nuoria katsojia on ollut paljon ja siellä korostuu nuorten miesten osuus joka on niille aika hankala kohderyhmä koska siel on niin paljon kansainvälistä tarjontaa ja silloin kaikki tarjonta asettuu samalle viivalle niiden kansainvälisten kanssa.

Linda: Miten te sit onnistuitte saamaan sitä kiinnostusta ja niitä katsojia ulkomailta?

Riina: No siis se menee itseasiassa niinku enemmän niin että mä puhuisin “ulkomaan kaupasta” , koska siis ulkomaan katsojia syntyy sen perusteella että miten me saadaan sitä teosta vietyä ja myytyä. Ja tossa Karpissa meil oli heti aluksi kansainvälinen rahoitusrakenne, eli meillä on saksalainen yhteistuottaja ja ranskalainen myyntiyhtiö ja sitten Business Finlandin raha ja yleisradion tuki. Niin tää kombo on sellainen joka on nyt tuottanut meille tän kansainvälisen menestyksen, että en ehkä ajattele sitä ulkomaan katsojien kannalta suoraan tai että miten me onnistutaan saamaan niitä ulkomaan katsojia koska se reitti menee niin että me myydään oikeudet myyntiyhtiölle joka myy sitten sitä sarjaa.

Linda: Okei, eli te tavallaan kuitenkin sitten tähtäsitte alunperinkin sitten kansainvälisille markkinoille?

Riina: Joo, ja se ei ollu tähtäämistä vaan me oltiin siellä koska me oltiin saksa ja ranska. Et se oli tavallaan niinku selvä että jotta se rahallinen panos mitä he laitto siinä vaiheessa tuotantoon niin heidän oli tavallaan niin sanotusti pakko myydä sitä sarjaa jotta he saisivat omansa siitä pois. Eli semmonen tietynlainen paine.

Linda: Joo, miten sitten se Netflix, niin oliko sekin alusta asti suunnitelmissa? Miten te säitte sen huomion ja miten se koko homma niinkun eteni?

Riina: Asioita voi aina toivoa mutta tota mä en itse tuottajana suoraan ajattele että “okei nyt mä teen tämän ja sit tää menee Netflixiin”, vaan tavallaan se rakennelma menee niin että koska meillä on se eri toimija joka hoitaa sen meidän sarjan myynnin niin meidän tehtävä täällä on keskittyä tekemään niin hyvä sarja kun mahdollista. Ja silloin siin yleensä ei auta se että on niinku ajatus jossain kuvitteellisessa Netflixissä vaan että täytyy keskittyä sen sarjan tekemiseen. Ja Netflix kauppa on syntynyt meidän ranskalaisen myyntiyhtiön toimesta ja se miten se huomio tulee on se että Netflix esimerkiksi joka on dataperusteinen toimija, huomaa että siel on paljon ihmisiä jotka haluavat katsoa rikossarjaa, ovat valmiita myös katsomaan dubattua tai teksitettyä ja tota siel on ollut vastaavia menestyksiä muista pohjoismaista ja sit kun sattuu laadultaan sopiva siihen niin se kauppa saadaan onnistumaan.

Linda: Joo, mitkä on ollut teidän suurimpia haasteita Karpin tekemisessä?

Riina: Karpin tekemisen suurin haaste on se että se meidän laatu mihin me pyritään ei vastaa ihan meidän budjetin rakennetta, eli tota kun me ollaan lähetty tähän Karppi-sarjaan, tätä on lähetty 2013 kehittelee ja ekaa kautta kuvattiin oisko se ollut 2016 tai jotain tällasta, en oo ihan varma näistä niinkun vuosista. Niin siinä vaiheessa meidän rahoitusrakennelma tietyllä tavalla lukitaan koska kaikki rahoittajat on ketjutettu niin että he pääsevät mukaan seuraavaan kauteen samantyyppisellä diilillä. Ja tota budjetit ja laatuvaatimukset on vuosien saatossa nousseet ja meil on tavallaan kädet sidottu näihin rahoitusratkasuihin siten että Karpin on todella haastavaa saada isompaa budjettia kun mitä meillä on nyt. Ja se on sellainen ikään kuin että tota olemme niinkun tietyllä lailla niinkun vähän panttivankina siinä missä on paljon hyvää mutta silti joka myös tuottaa sen että meillä ois ikään kuin halua tehdä vähän isoimmilla paukuilla tätä hommaa.

Linda: Mites sitten kun mun otsikko on tavallaan se että “case study: mitkä asiat ja elementit johti siihen että Karppi on menestynyt noinkin hyvin” kun moni muu suomalainen rikossarja ei oo välttämättä menestynyt. Niin mitä sä sanoisit että ois ne 3 tärkeintä elementtiä?

Riina: Päähenkilö tai päähenkilö kaksikko. Sitten kuvan ja äänen laatu, eli silloin tarkoitan tällä sitä että kun se kilpailee siellä kansainvälisellä markkinoilla niin sen täytyy ylittää se tietty laatukynnys et se näyttää riittävän hyvältä jotta sen katsominen tuottaa sellaista niinkun esteettistä nautintoa. Ja sitten kolmantena sanoisin semosen tietyn genre/eksotiikka eli Nordic noir on yks käsite vaikka me voidaan sanoa että ei tämä nyt sitä ole, tai että me ei puhtaasti toteuteta sitä tai mikä genre se nyt sit ikinä onkaan mutta tota se että se sarja tulee pohjolaista ja täällä on asioita jotka heti ykkös tuotantokaudella näkyy lumena tai nimenomaan niinkun toisenlaisena sääinä kun taas monissa muissa maailman maissa niin ehkä sanoisin sen sitten kolmanneks.

Linda: Kiitos, nää oli mun tärkeimmät kysymykset. Onko sulla jotain mitä sä ite haluat lisää?

Linda: Luuleksä tavallaan että Karpin Netflixin diilin kautta kansainvälinen kysyntä suomalaisille rikossarjoille voi lisääntyä?

Riina: Kyllä siis siinä mielessä että Sorjonenhän oli ensimmäinen suomalainen sarja joka teki Netflix diilin, sen diili oli vähän erillainen kun mejän. Et se oli aavistuksen kapeempi, tai ei ollut kaikki maat mukana joka on ilman muuta ollut sellanen että se on vetänyt perässään sitä Karppia. Sitä kautta tää on niin että yhden onnistuminen on aina niinkun mahdollistaja myös muille. Jos tällä hetkellä vielä on ollut enemmän sitä että nää menestykset on syntynyt rikossarjoista koska se on ollut semmonen genre mitä ollaan, että ostajat ovat osanneet ostaa sitä, niin seuraavaks onkin se että “mitä muuta voi myydä?”. Että tää on tavallaan sellanen että jos toinen menestyy niin pitäis olla aina ilonen koska se tulee aina helpottamaan sitä omaa tekemistä. Että tää on tavallaan semmonen yhteinen juttu.

Bilaga 3. Risto ”Rike” Jokelas svar i sin helhet

1)

No ensimmäinen on käsikirjoitus jota on kirjoitettu eri tavalla kuin Suomessa on ollut tapana eli meillä oli Kirjoitushuone jossa tehtiin joka kausi monta kuukautta pelkkää juonen kehittelyä ja storylinea ennen kuin kirjoitettiin mitään auki (eli varsinaista käsikirjoitusta). Huoneella oli kaudella 1 kolme henkeä ja kausilla 2-3 neljä henkeä.

Tätä kautta oli mahdollista kehittää keskimääräistä parempi rikosjuoni ja siihen taas aikaa rakentaa hyvät päähenkilöt mikä on kaiken tekemisen perusta.

Ts. Karpin käsikseen on panostettu enemmän kuin Suomessa on ollut tapana. Ja tekotapa on ollut sama kuin maailmalla eli oikean kirjoitushuoneen käyttö. Maailmalla väkeä niissä on toki paljon enemmän.

2)

On rohkeasti haettu oma soundi mikä tarkoittaa Karpin kohdalla että tarina on tarpeeksi fantasiaa jossa voi tapahtua epätavallisia asioita. Sarjan visuaalinen ilme on tarkkaan mietitty ja se tukee sisältöä. Tässä on hyödynnetty Helsingin ja Suomen sitä tunnelmaa jonka me täällä tunemme mutta jolla ei normaalisti houkutella turisteja. Eli Helsingistä on saatu luotua pohjoismainen synkän kaunis ”Gotham City” joka sopii genreen ja tuntuu maailmalla erityiseltä ja äärimmäiseltä.

Ts. Sarjan tunnelma on tunnistettava ja erottuu juuri sopivasti muista saman genren juutuista. Sama idea kuin että hyvällä heavy bändillä on oma soundi mutta silti musan heti tunnistaa heavyksi.

3)

Pääparin kemia. Pihlan ja Laurin esittämät Karppi ja Nurmi ovat universaali rakkaustarinan pari, joiden keskinäiseen kipinöintiin pystyy samaistumaan joka puolella maailmaa. He ovat taitavia näyttelijöitä ja visuaalisesti - hyvän stailauksen ansiosta - erottuva ja sopivalla tavalla myös elokuvallinen pari. Yhdistelmä rakkaustarina erityisissä, vaarallisissa olosuhteissa on sellainen jolla on mahdollista puhutella ihmisiä vahvasti riippumatta missä sarja on tehty ja mitä kieltä siinä puhutaan. Karpin ja Nurmen stoori kahdesta yksinäisestä sielusta on onnistunut tässä.

4)

Sarjan vahva feministinen ote ilmeisesti puhuttelee lujaa etenkin naiskatsojia maissa joissa joissa miesten ja naisten erot ovat yhä suuria. Siellä Karppi - nainen joka ei edes kampa hiuksiaan - on vahvasti myös feministinen sankarihahmo, jonka asenne ja toiminta ei eroa mitenkään miespuolisista vastaavista sankareista. Eli tätä kautta Karppi on tietyllä tapaa roolimalli vaikka onkin huono äiti, ei huolehdi itsestään, kamppailee hankalan luonteensa kanssa, ongelmoi miesasioissa, ei siedä auktoriteetteja... eli on monelta osin ristiriitainen ja ei-mukava hahmo. Ja tämä viehättää taas siksi, koska naisia ei fiktiivisissä monissa maissa kuvata tällä tavalla vaikka todellisuudessa ihmiset lienevät aika samanlaisia kaikkialla.